

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 "	70 "
za četert leta . . .	1 "	40 "
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 kr.
za pol leta . . .	3 "	20 "
za četert leta . . .	1 "	70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila.

Za uavadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat zatiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 16.

V Celovcu v sredo 8. marca 1865.

Tečaj I.

Moja razodetev o „Slovenu“ in slovensčini.

(Konec.)

Ker mi prijatelj v omenjenem dopisu še pravi, da je „Slovenec“ nekterim „preultramontan“, naj še o tem malo spregovorim. Tu na ravnost rečem, da „Slovenec“, spoznavši svoj posel, mora biti enakega duha, kakoršnega je ljud, ktereга izobrazovati je namenjen. Da je pa slovensko ljudstvo katoliško, mi ni treba dokazovati, ker bi s tem le vodo v Savo nosil. Le to je čudno in prečudno, zakaj da mu sedanji kulturonošci katoliškega duha ne privoščijo, in da se jih celo med Slovenci že tacih modrijanov ne manjka, ki bi katoliške cerkev radi na žlici vode vtopili, šole od cerkve, — se ve, otroke od matere! odtergali, in ovce brez pastirjev zgrabljivim volkovom prepustili. Naš ultramontanizem ima svojo terdno podlogo, svoje stališče v Božjem razodetju, v sv. pismu kot v najstarejših knjigah in v katoliški cerkvi. Kakošno podlogo pa imajo tisti, ki se s svojimi rogovi v ultramontanizem zadirajo. Vse, kar bi taki politikoni radi sezidali, zidajo na pesek; sami sebi so si največja vganjka. Ako se z bistrostjo svojega uma ponašajo, naj pokažejo sad svojih slavnih del, ki so se jim iz te modrosti izcimili, saj pravijo, da „facta loquuntur — dela govore!“ Kakošne pa se ta njihova „facta?“ Njih dela so: „ugrabizem“. Delajo se ve da na videz, kakor kdaj Turčini, ko so po Kranjskem, po Ogerskem in po Štajarskem plenili, ropali, požigali in davili, da je bilo joj! pa vse z lepo, bratovsko prislovico: „Ne boj se, brate!“ — in med tem mu je glavo odčesnil. Vprašal bi jih: Ali ima „ultramontanizem“ več osrečivnega, tolaživnega in razveseljivnega v svojih predalih, ali njihov ugrabizem? Naš ultramontanizem uči Bogu dajati, česar je Božjega, cesarju, česar je cesarjevega, in bližnjemu, česar je njegovega. Njih ugrabizem pa bi rad Bogu pokradel, česar je Božjega, bodi si cerkveno premoženje ali dušo bližnjega, cesarje s sedežev pregnal in se njih kron polastil ter bližnjega do zadnjega vinarja izžmel ali prekanil. Naš ultramontanizem uči, duhovske in deželske gosposke spoštovati in jim pokorščino skazovati, ljubiti brate in dom. Njih ugrabizem nasproti bi gosposke najraje podavil, ter brata zoper brata razdražil in ž njuno kervijo domača tla napojil. Ultramontanizem uči lepega vedenja in poštenega obnašanja; njih hvalisana zistema pa razujzdanost in nesramnost. Kje je torej resnica? Bog nas varuj, da more svet tako slep in neumen biti! Pod njim se mu pogrezuje, pred njim in za njim vse podira, pa le še svoje nesreče noče videti, le ultramontanizem mu je najbolj bodeči tern v peti, le iz nedolžnega ultramontanizma mu prihajajo vse škode, nesreče, nadloge in napake, vse bolečine, stiske in pomanjkanja! Naj si pač taki vitezi, ki so od ultramontanizma odpadli, nazaj v spomin skličejo tiste ure, ko so s svojo materjo, ali s kako staro teto vsaki dan zjutraj,

opoldne in zvečer angelsko češčenje molili, šest resnic in druge molitve iz katekizma narekovali. Potem naj pa premislijo: So bili li takrat bolj srečni, mirni, zadovoljni in veseli, ko so bili tudi oni še ultramontan? ali so mirniši in zadovoljniši sami sebo in s svetom sedaj, ko so ultramontanizem na visocih šolah v stroj dali, in tako od Stvarnika in sami od sebe odpadli? Poslušaj torej glas svoje serčne strune, in gotovo se boš kesal, da si visoko modrost svojih otročjih let pozabil, se izneveril svoji materi, svoji domovini, ki pa vkljub tvojega izneverjenja vendar le katoliške — ultramontan ostanete. „Slovenec“ pa hoče biti in ostati zvest sin svoje matere in svoje domovine, biti in ostati določen katoličan.

Kot katoličan pa ne bo pozabil 7. božje zapovedi, poleg ktere ne želi nikomur krivice delati, temuč se bo za vsestransko enakopravnost, zagotovljeno nam po cesarjevi najvišji besedi, krepko in možato, vselej pa mirno in brez žaljenja potezal. Zato naj še drugi, gledé nanj, te zapovedi in cesarjeve slovesne besede ne prezirajo. Zlasti bi bilo našim poslancem na Dunaji priporočiti, da imajo za slovensko katoliško ljudstvo besedo. Nikar se pa ne bojte, da bi bil „Slovenu“ za ljubo ves svet — Jezuišk samostan, ali da bi bila njemu na veselje vsa dekleta — deviške nune in usmiljene sestre, kakor si upanja ne delajte, da za Antikristom et consortes poleti; geslo njegovo bo tudi v verskih zadevah: „Vsakemu svoje“. —

Na Raki 18. febr. 1865.

Matija Torkar.

Deržavni zbor.

Te dni je bilo spet nekako ropotanje iz mlina t. j. iz deržavnega zbora slišati. Bolj plašne je že strah navdajal in skerbno so se upraševali, kaj bode? Zbor bo razpuščen in Bach se nam poverne zopet, in tako dalje. Tako se pojó žalostne pesmi vedno po starem napevu. Ti bojazljivci menijo, da je le Šmerling s tem deržavnim zborom v stanu, avstrijske zadeve poravnati; če pa on gre, gre tudi ustava — rakom žvižgat. Tako jih modruje veliko. Ali dosti žalostno bi bila za Avstrijo, če bi več sposobnih mož ne imela! Res da se nam še ni v tacih okoliščinah, kakoršne so naše sedajne, tako hitro vesele prihodnosti nadjati, ali da bi jo zopet z absolutno vlado poskusili, to nam ne gre v glavo in tudi ne verjamemo. Začeli pa so že tudi viši bolj in bolj sami sebe izpraševati ter premišljevati, kako bi jo kam drugam zasuknili — to pa je dobro znamenje!

Tudi Šmerling, ki je bil (na videz?) poslanecem tako silno strune napel, je že odjenjal. Naznanil je namreč finančnemu odboru, da je ministerstvo pripravljeno, v proračunu za l. 1865 stroške za 20,100.000 gld. znižati, s tem pogojem pa, da smejo ministri sami pri posameznih oddelkih postaviti, za koliko se ta ali uni zniža, potem da si smejo eden pri drugem izposojevati in slednjič da poslanci ob enem tudi proračun za l.

1866 ustanové. Da so se nad tem naznanilom čudili, se razumé samo ob sebi, ker zlasti zdaj ni nihče kaj takega pričakoval. Vendar pa odbor ministerskega navsveta ni meni tebi nič odobril. Izročil ga je posebnemu odseku, ki naj ga na vse strani dobro pretresuje in potem finančnemu odboru svoje mnenje o njem razodene. Med tem naj se pa proračun za l. 1865 nemudoma naprej pretresa in ustanovlja. Iz tega se vidi, da še ni popolnoma mir, in da fin. odborniki ministerstvu še nič kaj prav ne upajo. Ali zavolj tega si vendar — oči skljuvali ne bodo! Mudi se pa mudi.

Avstrijsko cesarstvo. Dežele niže-avstrijske.

Dunaj. Presvitli cesar je v undanjem posvetovanju z ministri neki živo priporočal, naj pred vsem na to gledajo, da se porazumljenje z Ogrji in Hervati vresniči, in tako prej ko mogoče, državne zadeve po godu uravnajo. — Pa ne samo vlada, nego tudi privatne osebe so se jele zelo pogovarjati o ogerskih in hervaških zadevah. To kaže, da je že res potreba velika. Pred 2 letoma je nek g. Lustkandl, najberže na više povelje, spisal knjižuro, v kateri si prizadeva dokazati, da so Ogrji po vstaji l. 48 in 49 zapravili svoje ustavne pravice. V tem duhu se je večidel tudi dozdej ravnalo. Zdaj pak se oglasi Deák, za katerim ves ogerski narod stoji, ter zavrača Lustkandelno mnenje, jasno dokazovaje, da temu ni tako, in da so postave od l. 48 prave ogerske postave. — Kar pa zadeva ravnokar na svitlo izdani program, kako bi se dale ogersko-hervaške zadeve poravnati, pravi Deák, da o teh ni z nikomur nikdar nič obravnaval, in da se dajo edino le v zboru temeljito in prav vrediti. Tako Deák, kar mu je lahko verjeti. Teže pa se bode izpričeval hervaški dvorski kancelár, g. J. Mažuranič, ki je tudi neki zeló v te reči zapleten. Oznaniti je sicer že dal po časnikih, da nič od napomnjenega programa ne ve; ali namerjajo mu vendar nekteri danes ali jutri dokazati, da ni tako, kakor on zdaj terdi, nego da je res l. 1860 z nekterimi svojimi prijatli pogodbe narejal. Da bi le tudi to pričanje bilo h kakemu pridu! Učimo pa se tudi iz taccih in enacih dogodb, da ni dobro — plajšča po vetru obračati! — Zastran polabskih vojvodin še ni zaželenega miru. Orožje sicer res že precej davno počiva, ali tolikanj bolj se neki zdaj s peresom pókajo. Pruska vlada si prizadeva, kar si more, da dobi Slesvik-Holštajn. Če bo res to, potem, svetujejo nekteri, naj pa Avstrija od Prusov Sileško tirja. Kaj pa bi bilo, ko bi se prekanjeni Bismark z Napoleonom pogodil, in bi mu nekaj prostora na Rajni odstopil, da bi si eno oko zatisnil in tiho bil? Avstrija bi si pač potem ne mogla sreče voščiti. —

Dežele notrajno-avstrijske.

* **Iz Celovca.** Kar je g. dopisovavec iz belaske okolice izgovoril v „Slovenca“, govoril je iz serca vseh Slovencev in vseh pravičnih Nemcev: „Pri vsaki fari v Celovcu in Belace móra vsaj en kaplan znati slovenski, drugi kaplan naj pa bode tisti, ki je za to mesto naj bolj pripraven, bodisi Nemeč alj Slovenec“. Ta dopis mi je pa izbudil misel, naj tudi jaz kaj spregovorim od slovenske službe božje v Celovcu. Kakor pričesmatizem naše škofije, postavljen je pri cerkvi sv. Duha slovenski pridigar. Ne samo po deželi, tudi v mestu Celovcu je zgubljala slovenska beseda čedalje več svojih pravic in svojega prostora. Tako mi je pripovedovala neka stara, pobožna gospa v Celovcu, kako slavno

se je nekedaj obhajala pobožnost sv. kronane glave, koliko ljudi se je bilo zbralo in kako se je pridigovalo v cerkvi sv. glave po nemški, zunej cerkve pa po slovenski. Naše dni se v Celovcu po slovenski pridiga samo pri č. oo. kapucinarjih 2. avgusta o priložnosti porcijunkelnovega odpustka in vsako nedeljo in zapovedan praznik v cerkvi sv. Duha. Še ni dolgo, kar je tudi vsako nedeljo popoldne bil keršanski nauk in sv. večernice v slovenskem jeziku, — pa gospodje poprejšni slovenski pridigarji pri sv. Duhu so tako nemškutarili, da so popoldensko božjo službo za Slovence v slovenskem jeziku menda čisto odpravili. Zdaj imamo pri sv. Duhu spet vnetega Slovenca in svesti smo si, da bode visokoč. g. Bauer Karl popravil, kolikor koli je le še mogoče.

Pa tudi čas, kdaj se predpoldenska božja služba za Slovence opravlja, dozdeva se nam čisto nepripraven. Pridiga je ob 1/2 9, to je pa ura, ob kateri imajo posli doma naj več opraviti in ne morejo slovenske pridige obiskovati. Ta pridiga menda ni za Slovence celovške okolice, temveč za slovenske posle v Celovcu, katerih je sila veliko in še clo takih, ki nemške besedice ne znajo. Zatorej se nam zelo koristno, ja clo potrebno dozdeva, da se čas za slovensko božjo službo preloži. Kar je še keršanskih poslov, ki hodijo v cerkev, hodijo na vse zgoodej ob petih ali šestih, ko njih gospoda še spi. Na ta čas naj se torej slovenska božja služba tudi predene.

Vem pa še neko drugo misel, katero pohlevno izgovorim pa jo serčno priporočam. Duhovnik pri sv. Duhu ima toliko opraviti, da pri vsej dobri volji in pri vsem trudu vseh svojih dolžnost za nobeno ceno spolnovati ne more. To tudi premilostljivi naš knezoškof Valentin menda dolgo že čutijo in govorilo se je, da mislijo še drugega duhovnika pri sv. Duhu ustaviti. Bog daj, da bi ta blaga misel tudi resnica postala! Potem bi mogle biti vsako nedeljo in praznik dve slovenski pridigi, prva na vse zgoodej, druga poznej, — male slovenske deklice, katerih je po vseh šolah dosti, bi se mogle sv. keršanskega nauka, posebno priprave na prvo sv. obhajilo, v maternem jeziku učiti, — in slednjič bi mogel slovenski katehet tudi za nemška dekleta kake dve uri na teden slovenski nauk imeti, česar si mnogo nemških staršev že dolgo dolgo poželjuje. Tako bi se vstreglo na vse strani! —

† **Iz spodnjega Roža.** (Slovenščina in Slov. Plajberg). Četert ure od Kaple proti jutru je vas Košentavra, kjer je velika cesta, ki pelje skoz Podgoro čez Ljubelj. Košentavra in Podgora ste skorej ves zaslužek zgubile; kar je železna cesta, ne gre sila veliko vožnje čez Ljubelj. Zatorej se bode treba roko-deljstva, kmetije alj živinoreje poprijeti, in posebna šola za te reči naj bi se v tej okolici napravila, bodi si že v bližnjih Borovljah alj v Kapli. Srenja Podljubeljska ima za predstojnika moža, ki je veliko sveta obhodil, nekaj šol slušal, in je prav bistra glava in pridna, gospodarska roka. Naj bi g. Oblaser Jožef dobro preudarjal in si krepko prizadeval, pomagati svoji ubogi srenji, da vse ne oboža. Velika dobrota bi bila že ta, ko bi se v Podljubelju napravila prava farna šola. Nekdaj je že bila šola za potrebo, zdaj pa ne slišimo veliko od nje, vse nekako spi. Pri družbi sv. Mohora ni žive duše! Mislim, da je le malo ljudi, ki bi slovenski brati znali, in vendar je cela kuracija terdo slovenska. V Podljubelju najdeš le malo bukvic od družbe sv. Mohora, ne najdeš slovenskega časnika, ljudje ne napredujejo: kdor pa naše dni ne napreduje, zaostaja

in huda se mu godi. Vse to je čudno, posebno ker so g. fajmošter vneti za vse dobro in iskren Slovenec! —

Podajmo se zdaj malo višej na Ljubelj; tam pri Sopotnici pelje ozek pot v slovenski Plajberg. Majhena je ta fara in strašno ubožna, kar svinčne rude ni in fužine stojé, — pa vendar ime: „Plajberška srenja“ slovi daleč daleč po svetu, ne samo po vsem slovenskem, temveč po celem slavjanskem svetu. Ona je tista slovenska srenja, ktera je verna ostala svojemu maternemu slovenskemu jeziku, ona sama in edina je zahtevala postave v slovenskem jeziku. Okoli Doberle vasi, Pliberka, na Beli, v Černi in še drugod so sami čisti in iskreni, rodoljubni Slovenci; ne vem, kaj jih je motilo, da so si izvolili nemške postave; slovenji Plajberg sam se je potegnil za slovenske, in jih je tudi od vlade dobivljaj slovenske. — Da bi se une srenje vsaj sedaj zmordile in prosile za postave v slovenskem jeziku! Ako ravno je v slovenjem Plajberze, kjer ni rude, ni žita, ni lesa, ni živine, res terda za denar, vendar šteje družba sv. Mohora nekaj družnikov: boljši časi bojo gotovo izbudili še več domorodcev. Tudi to sem slišal praviti, da si misli Plajberška srenja vse potrebne plankete in formularje v slovenskem jeziku napraviti in vse svoje zapisnike uravnati po slovenski. To bi bil res naj boljši in naj krajši pot, da si domačo besedo spravimo v javno življenje in vresničimo narodno ravnopravnost. Da pa v tako pristranski fari krepko živi slovenska narodna zavest, gre hvala gosp. fajmoštru Simonu Muden, ki je znaš slovenski rodoljub in pisatelj. Bog živi uboge, pa vnete rodoljube Plajberčane!

(Dalje pride.)

F. V. Iz Bekštajna, 28. febr. (Žalostni nasledki žganjopije.) Zeló je žalostno, da se tudi na Slovenskem vedno bolj žganjopivci množijo. Nasledki nečedne strasti, žganjožertja, kteremu so se tudi že mladi fantje udali, je zmiraj večje ubožstvo, slab in puhel zarod. Hlapce, namesto da bi svojo mezdo kolikor mogoče varoval, da bi si kaj za stare dni prihranil, vtopi že večidel med letom vso v žganju. Ko star postane, pa nima ne beliča, in občina mora zanj skerbeti. Žganjopivec zapravi premoženje in poštenje, pogubi svojo zakonsko srečo, pohujša svoje otroke, si pokvari telesne in dušne moči in škoduje si na zdravju in življenju. Danes imam v svarivni izgled iz naše okolice zaznamovati žalostno dogodbo. Nek komaj 33 let star kmet in oče trojih še čisto majhenih otrok, je 24. t. m. zopet po svoji navadi preveč „glažeku“ stregel. Zvečer ob 7^h se podá iz gostivnice proti svojemu eno uro oddaljenemu domu v Rute. ¼ ure od svoje hiše obleži v snegu in — zmerzne. Še ni 8 mesecov minulo in že zaznamujem tretjo nesrečo iz naše okolice, ki se ima po pravici žganju, ti ogenjeni ali smertni vodi, pripisovati; zakaj lani meseca julija in avgusta je dohitela dva moža, ki sta žganje ljubila, iz gostivnice domu gredé pod milim nebom nagla smert. Oba je mertud (božji žlak — pogostna smert žganjarjev) zadel. Da bi dobil vsak Slovenec bukvice: Žganju slovo, vojsko!“ v roke, da bi spregledal, kako nevarno je žganjopivstvo! Slovenci, bodite pametni!

Iz Novomesta. A. R. — Odkar sem zadnjič pisal, ni se še tukaj dosti na bolje obrnilo. Rodoljubi si sicer na vso moč prizadevajo, da bi ustanovili čitavnico, ali preslabi so še, ker jih je — premalo. To je čudno! V čisto slovenskem mestu pa tako malo rodoljubov. Da ne bi živeli tukaj, ne verjeli bi. Obhajalo bode mesto letos spomin svojega petstoletnega obstanka

Ali bi ne bilo lepo, spodobno in častivno, če bi se o tej priložnosti Novomeščani svojega slovenskega rodú spomnili, in če ne več vsaj ogeljni kamen k čitavnici postavili? Mislim, da bi to ne bilo zanje nevredno, nič bi ne oskrnili svojega imena, da, storili bi le, kar je njihova sveta dolžnost in kar potrebe zdajnega časa tako silno zahtevajo. Glejte, Novomeščani! po vseh krajih, kjer le količkaj zmorejo, ustanovili so čitavnice, danda-našnje Slovincem tako potrebne in koristne; vendar se zdramite, ojačite tudi vi, in napravite čitavnico. Saj vidite, da s „Kazinom“ ne gre več — drugi časi druge potrebe! Res da je težko človeku železno srajco starih navad sleči, alj kaj se hoče, če ni drugače in se mora to enkrat vendarle zgoditi! Potlej je pa tudi bolje in za človeka častitljivše, če se prej zgodi! Ali morebiti ne? Tudi kar se mnogih predsoj zastran slovenščine tiče, mislim, da so že povsod tako overžene, da za Novomeščane kratko in malo ni nobene časti, če se jih terdovratno primši potem le počasi eno za drugo puščajo. Nikarte tega. To se ne spodobi izobraženim, pa je tudi abotno, da ne more bolj biti. Novomeščani! posnemajte svoje slovenske brate po drugih krajih, zbudite se in napravite čitavnico, ki vam bo gotovo koristila.

Povejmo pa še kaj malega od šol, in sicer najprej od naše glavne šole. Kakor povsod je bila tudi tukajšnja le „deutsche Schule“ (nemška šola). Ubogi otroci so si glavice belili, njihovi starši pa so bili veseli slišati prvo nemško besedo iz ust ljubljene ga sinčeka. To je bilo res kaj imenitnega! Znabiti bi pa tudi ne bila glavna šola nič napredovala, če ne bi imela verlih učiteljev, ki se krepko za slovenščino potegujejo in možé starega kopita opominjajo, da krajnska „špraha“ ni več za šolo, in da oni svoji dolžnosti še niso zado stili, če le za to skerbé, da slovenski otrok le na pol slovenski čitati zna. Hvala tedaj domoljubnim gg. učiteljem. Naj bi le še poskerbeli, da bi se v letnikih slovenska imena slovenski pisala. Saj je že zdaj „bohoričica“ pokopana. Serčnost velja! —

Drobtine.

Slovstvene. V Beču — M. Ne le samo slovan ska mesta, tudi naše glavno, sicer nemško mesto porodi v svojem naročji marsiktero lepo rožico na slovstvenem polju slovanskem; pa kako tudi ne, saj je vendar le naš Dunaj tudi glavno mesto Slovanov v Avstriji biva jočih, in marsikteri pošten Slovan tukaj prebiva v tem alj unem poslu. Da pa je naše mesto letos tudi slo vanski časopis rodilo, to, mislim, ni kar bodi. Od no vega leta alj bolj za prav že od novembra poprejšnjega leta, izhaja namreč v Beču „ilustrirani hervaški časopis za zabavu, pouku, politiku i narodno gospodarstvo“ pod imenom „Glasonoša“; ureduje ga verli rodoljub Abel Lukšič. To ti je, dragi čitatelj! list, da mu ga na ce lem jugu nimaš enacega; lepe pripovedke, novele, pesmi, krasne ilustracije, in kar je važnega in zanimivega v politiki, vse to ti „Glasonoša“ v najlepšej obliki donaša. Glasonoša izhaja 1. in 15. vsacega meseca, in to na celi veliki poli in veljá za celo leto samo 6 gld., za pol leta pa 3 gld. Dragi čitatelj! ako se pa za celo leto naročiš in vredniku denarje pošlješ, poslal ti bo brez vsake plače štiri krasne slike slavnih hervaških književnikov p. n. gosp. Ivana Mažuranića, Petra Preradovića, dr. Franja Račkega in Meda Pucića. Alj to ni lepa priložnost, si ob enem krasni časopis naročiti, in si tudi svoje sobe z lepimi slikami ozlašati? Posebno mislimo je to za naše čitalnice primerno, kajti že slike same tudi 6 gld. veljajo. — Pa še drug list imam omeniti, kteri

pod istim vrednikom izhaja, in kateri celo Slovanstvo zadeva, in ta je „Slavische Blätter“. „S. B.“ izhajajo konec vsacega meseca, vsaki zvezek ti je majhna knjižica, z lepimi slikami zdaj še živečih alj pa že mrtvih slovanskih književnikov, in tudi z drugimi ilustracijami. Lepi, prav lepi so ti listi, in početje je vse hvalevredno, kajti namenjeni so slovstvu, umetnosti, občnemu in društvenemu življenju, za zgodovino in lepoznanstvo i. t. d. slovanskih narodov. Jezik ti je nemški, ker nije hotel vrednik nobemu slovanskih narečij prednosti dati, in pa tudi, da Nemci priložnost imajo, s Slovani se bolje seznaniti. Omenil sem že, da bomo dobili v teh listih slike vseh slovanskih književnikov, in obeta nam tudi vrednik zdaj sliko in življenjepis živečih pervakov našega slovenskega slovstva, Dr. Tomana in Dr. Bleiweisa, podati.

Veljajo pati listi za celo l. 8 gld., za pol 4 gld. in za četert 2 gld.

Vsak, kteremu je za slovanstvo mar, naj seže po omenjenih dveh časopisih, gotovo nobenemu ne bode za v ta namen izdani denar žal. Kakor prvi zvezek od „Slavische Blätter“ kaže, biti čejo v resnici ponos celega Slovanstva.

Gotovo bode tudi naša mila Slovenija pripomogla k blagemu in rodoljubnemu delu, bodi si li s podpiranjem enega ali drugega omenjenih časopisov.

Denarji naj se pošiljajo vredniku g. Abelu Lukšiču — Wien, Josefstadt, Buchfeldgasse Nr. 3.

Gospodarstvene. (Konec.) Velika napaka je tudi (kakor je bilo že unidan omenjeno), klestiti smreke, jelke, borovce, mecesne, itd. ter jim tako jemati rast in moč, da naposled še celo usahnejo. Poglejmo po labudski (lavantinski) dolini in po zgornjem Koroškem nekatere gojzde, ki niso kleščeni; ali jih ni veselje pogledati? Kmetje! preudarimo tudi to reč ter pomislimo, kako je dan današnje treba z lesom ravnati. Po mojih mislih nam je treba kleščenje opustiti, in les dobro varovati in oskerbljevati, da se ne bomo kesali, kedar bo že prepozno, t. j. kedar bomo mogli les kupovati, namesti ga prodajati. Saj dro vidimo, kakšni so gojzdi po spodnjem Koroškem: kjer niso izsekani, so pa vsi okleščeni tako, da jih je strah in sramota pogledati. Napčno je, da nekateri gospodarji pravijo, da gnoj od nakleščene stelje dalj časa na njivi ostane, nego gnoj od slame in gojzdnega mahú; toda kdor to terdi in govori, ne terdi in ne govori prav, ker ni res. Tega, kmetje! nikar ne posnemajmo, marveč ravnajmo tako, da bode tudi v prihodnosti za nas boljše, in če slame zavolj teh ali drugih vzrokov ne rabimo za nastel, nikar ne klestimo gojzdnih dreves, temuč raje grabimo in kosimo po gojzdnih mah in druge take reči, se ve da ne prečisto, ker to bi spet gojzdom škodovalo. — Iz tega, kar sem o teh napakah na kratko povedal, vsak lahko prevede in preudari, kako naj zanaprej ravna, da bo prav, in da se mu bode kmetija boljšala, ne pa pešala in slednjič popolnoma opešala. Hudi časi so nastopili, glejmo! da si z umnim kmetovanjem kaj opomoremo, da ne pride eden za drugim na beraško palico. — Naj pristavim temu tudi to, da bi bilo zares dobro in koristno, da bi se po deželi podhranilnice napravile. Bile bi poštenemu kmetu neizrečeno velika dobrota v zdajnih njegovih stiskah in potrebah. Nadjam se, da jih bode naša Koroška hranilnica kmetu v prid napravila, ona ista, ki tudi drugim društvom vsako leto tolikanj novcev podaruje. Tudi kmet je zdajne dni vreden usmiljenja, in zasluzi, da mu hranilnica, ki si je tudi ve-

liko premoženja od kmetov in posestnikov pridobila, v njegovih zadregah velikodušno pod pasho seže ter poskerbi, da bi hitro kaj denarja na posedo dobil, ne pa tako, da bi moral kacih 3—4 mesece nanj čakati, in na verh še 20 ali še več goldinarjev za to „dobroto“ plačati. To je glas s kmetov. Bog ne daj, da bi ostal „glas vpijočega v puščavi“!

A. K. posestnik.

Razne novice.

* V Galiciji lakota (glad) čedalje huje pritiska. Izcimila se je tudi že huda bolezen, za katero ubogi reveži nagloma merjô — Tudi iz družih krajev se žalostne reči slišijo, zlasti iz našega Notranjskega, kjer je po hudih uimah in več slabih letinah med ljudstvom sila veliko uboštvo. Krajski deželni poglavar prosi zatorej v posebnem oklicu milodarov za ondotne zares revne prebivavce. Z dobrim namenom naznanjamo to tudi mi svojim braveem, da poinaga, kdor kaj more.

* Prečast. g. stolni dekan Pogačar piše v svojih mičnih spominih „Danici“ za Slovence tele zanimive reči: „Pod cerkvijo sv. Klemenca so preteklo leto izkopali troječelnato baziliko. Dasiravno je bila že več stoletij v zemljo zasuta, so se vendar po stenah nekatere slike — — — precej dobro ohranile, posebno v lopi so barve še dosti žive. Razun drugih slik je za naš Slovane pred vsemi drugimi znamenita tista, ki pred oči postavlja slovesno prenesenje sv. Cirila iz Vatikana v cerkev sv. Klemenca, da bi njegovo truplo počivalo zraven predragih sv. ostankov, ktere je s svojim bratom Metodijem od črnega morja Rimljanom v dar prinesel“.

* Društvo „slovanska beseda“ na Dunaju se je 26. febr. ustanovilo. Za pervosednika je izvoljen grof Černin; med odborniki nahajamo tudi Slovence, g. dr. Kozlerja. Želimo mu iz celega srca, da bi slovanstvo dobro zastopalo in bratovsko slogo med Slovani vnelo in širilo!

Družba sv. Mohora.

Za l. 1865 so poslali denarjev: Dekanija spodnji Rož, — št. Lenart na Goričkem, — Kranj, — Bovec, — Šmarinja, — Velikovec.

Duhovske zadeve.

Ljubljanska škofija: Umerl je v. č. g. Kristan Matevž, fajmošter na Vačah v 78. letu svoje starosti. R. I. P.!

Teržaška škofija: Umerl je č. g. Korban Janez, duhovni pomočnik in učitelj v Černemverhu (Verteneglio). R. J. P.!

Loterija.

Terst: 57. 52. 70. 84. 51.

Živežna cena.

	krompir (vagan)	jajca (eno)	sirovom.	maslo		salo	grah	leča		slama		seno		dreva
				libra	vagan-mer.			stot (cent)	g.	k.	g.	k.		
				g.	k.			g.	k.	g.	k.	g.	k.	
Mariboru	1 45	2	50 60 40						90	—	52	4 36		
Celju	1 80	2	45 55 40	—	9	—	8	—	75	—	90	7 20		
Ptujem	1 60	—	—	—	—	—	—	—	86	—	1 30	9 10		
Ljubljani	1 80	1 1/2	50 55 40	4	—	—	—	—	75	—	1 10	9 50		
Kranju	1 55	2 1/2	38 50 44	—	—	—	3 20	—	80	—	1 25	5 10		
Novemesta	1 80	1 1/2	45 45 40	4	—	—	4	—	1	—	2	6 20		
Celovcu	1 45	3 1/2	49 51 43	3 90	—	—	—	—	—	—	50	1	4	
Terbižu	1 65	—	— 55	—	—	5 25	4 50	—	85	—	1 10	5 20		